

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibvs A Ludovico
Maimburgo, Alijsque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

3. Regaliam úsque ad tertiam Regum Galliæ stirpem aut ignotam, aut pro abusu habitam esse. Libertas Cleri Gallicani olim Reges admonentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

minuentur vobis Regula, non vos Regulis. Parcite, rogo, vocibus, nec eas in longum producite; vos ipsos, & vicinam aulam moneate, hic Regulæ gemunt, hic Canones suspirant, & ab aliquo Sacerdotum liberam vocem, ac patrocinium expectant, quam si audirent, quies Romæ, & silentium; vobis enim, vestræque libertati pugnat. Illud verò risum, an indignationem meretur? tot abusibus excusandis, quæ Regaliam, ut nunc est, consequuntur. Regem negant cum Beneficia confert, Canonibus teneri, quippe aperta semel, & durante Regalia, multò ei, quàm Episcopis, Romanòque Pontifici ampliorem esse facultatem: jus Regalia jure Canonico, quod Episcopus ligat, multò esse antiquius, nec proinde restringi Canonibus potuisse; Regem ergo in vacantem Ecclesiam Episcopis quidem succedere, sed auctoritate plusquam Episcopali, Regiã videlicet nullis Ecclesiæ legibus, nullis regulis finitã. (a) Ita Regiam mentem, ac sententiam Episcopus Apamiensis expressit, testis oculatus, & experientiã doctus; & conspirat Maimburgus in libello de Privilegijs Rom: Ecclesiæ, ubi cum dixisset: *Libertatem Ecclesiæ in eo esse, ut sacri Canones observentur, non verò ut pro Romani Pontificis arbitrio solvantur;* subdit: *Ecclesiæ verò Gallicanæ libertatem eam haberi, ut legibus resens conditis subdi non possit, nisi sponte acceptatis:* quasi verò non eadem sit potestas, quæ novas, & quæ antiquas leges condidit; si ergo antiquis reverentia, & obsequium debetur, cur non debeat novis quidem, sed necessarijs? an antiqui Canones non erant aliquando novi, num ergo repelli poterant obtentu novitatis? & si olim novitas Canonum recusantes non absolvebat, cur modò absolvit? num olim tantum ligandi potestas, clavésque Regni Cœlorum Petro commissæ? Quid si ab Oecumenico Concilio novi Canones prodeant, an impunè rejicient? & denique nemo prudens Medicum idèò repelli ab ægro potuisse dixerit, quia novis morbis nova remedia paravit. Quamquam ne novis quidem Canonibus opus est, sufficiunt antiqui, ac Religioni in Gallia cœvi, quibus si fides, & reverentia sit, satis illi enixèque Regaliam damnant, ut meritò de illis dixeris, quod Christus olim scripturas jactantibus: *Scrutamini antiquos Canones, in quibus putatis vos fiduciam habere, & ipsi sunt, qui testimonium perhibent contra vos.*

III. Enim verò sub Regibus Galliæ primæ, secundæque stirpis certum est Regaliæ locum non fuisse. Recepta est omnium ferè

B 2

Scri-

(a) M. de Pamiers de la Reg. fol. 43. n. 1.

Scriptorum opinio, tres esse Regum Galliae stirpes, Merouingicam videlicet, Carolinam, & Capeticam. Primus est Merouingica stirpe Christianam Religionem amplexus est Clodoveus Magnus. Hic anno 481. Regnum adeptus est defuncto Patre Childerico. Anno postea 496. (a) Partim Clotildis Reginae precibus flexus, partim victorij miraculo datis Christianam Religionem, recepto Baptismate, professus est; exemplum Regis tria militum millia imitati, qui eadem die Baptismo tincti sunt. Duravit stirps Merouingica in annum 752. Ab hac in stirpem Carolinam migravit Childerico tertio in ordinem redacto, utpote rebus gerendis impari; cui autoritate Zachariae Pontificis Max. Pipinus successit Caroli Martelli filius. Pipinus, ab eoque progeniti annos ducentos triginta sex rerum potiti, familiae Capetae sceptrum celsere. Quippe Ludovico quinto stirpis Carolinae ultimo sine filijs extincto, Hugoni Capeto Regnum delatum est Statuum Procerumque communi voto, & Carolo Lotharingiae Duce, ac Ludovici Nepote Regnis excluso. Inijt Capetus Regnum anno post Christum natum 996. (b) Binæ ergo stirpes Merouingica, & Carolina annos duos & nonaginta supra quadringentos duravere, quo tot annorum decursu aut Gallos latuit Regalia, aut si aliquando aliquid Regaliae simile emerfit, graviter pulsata est. Regebantur Ecclesiae Gallicanae ex praescripto tum primorum quatuor Conciliorum, tum aliorum, quae in Gallijs celebrata fuerunt. Haec verò omnia gravissimis Decretis Regaliae obstabant. Concilium Chalcedonense, cujus, teste Hincmaro, (c) maxima apud Gallos reverentia, sic loquitur: *Reditus verò vacantis Ecclesiae ab Oecono Ecclesiae integri custodiantur.* (d) Concilium Rhegiense: *Cum tale aliquid accidit (ut videlicet Episcopus aliquis moriatur) vicinis vicinarum Ecclesiarum inspectio, recensio, descriptioque mandetur.* (e) Concilium II. Aurelianense: *Episcopus, qui ad sepeliendum Episcopum venerit, evocatis Episcopis in unum, domum Ecclesiae adeat, descriptamque idoneis personis custodiendam relinquat, ut res Ecclesiae ullorum improbitate non pereant.* (f)

Concilium V. Parisiense: *Defuncto Episcopo non per praeceptum, neque*

(a) Alij ponunt annum 499. (b) *Alij initia Capeti referunt ad an. 987. V. Spond.* (c) Hincmar. epist. 21. & 45. (d) Concil. Chalced. can. 25. (e) Concil. Rheg. can. 6. anno 439. (f) Concil. II. Aurel. can. 6. anno 533.

que per qualemcumque personam res Ecclesiæ convingantur, sed vel ab Archidiacono, vel Clero in omnibus conferrentur, vel deserventur; quod si quis aliquid auferre præsumpserit, &c. ut necator pauperum communione privetur. (a)

Concilium Pontigonense sub Carolo Calvo: Quoties divinum judicium Ecclesiæ Prasulem à seculo vocaverit, nullas ad suimet perditionem facultates ejus invadat, diripiat, & ad suos usus transferat, sed ipsius Ecclesiæ constituto Oeconomo liberum sit Canonico more, justè, rationabiliterque deputata successori servare, &c. (b)

Capitularia Caroli Calvi: Si quis Episcopus interim obierit, Archiepiscopus ipsi Sedi Visitatorem secundum sacros Canones deputet, qui una cum Comite ipsam Ecclesiam, ne pradetur, custodiat. (c)

Idem in Concilio Troslejano apud Sveffiones habito, quod abufum bona vacantis Ecclesiæ usurpandi graviter damnat. (d)

Hincmarus Archiepiscopus Rhemenfis ad Episcopos, & Proceres Ecclesiæ Rhem: Facultates Ecclesiæ viduata post mortem Episcopi penes Oeconomum integræ conservari jubentur futuro successori ejus Episcopo: quoniam res, & facultates Ecclesiæ non in Imperatorum, atque Regum potestate sunt ad dispensandum, vel invadendum, vel diripiendum. (e)

Idem ad Episcopos in Concilio Sveffionensi congregatos: Lingonensem Ecclesiam Pastore viduatam usurpare præsumpsit Ulfaldus, ejusque facultates, quæ secundum Chalcedonense Concilium penes Oeconomum futura debuerant reservari Episcopo, suis, suorumq; usibus arrogavit. (f) Et alibi: Res, & facultates Ecclesiæ viduata nemini Christiano licet præsumere; multò minus idem Episcopus (Artardus) sine sui status periculo, ac animæ detrimento Ecclesiæ invasa res, & facultates prævalet usurpare. (g)

Et ad Ludovicum III. Secundum formam Regularem Electionis Episcopi talem eligant, qui & sanctæ Ecclesiæ utilis, & Regno proficiuus, & vobis fidelis existat. Et consentientibus Clero, & plebe cum vobis adducant, ut secundum ministerium vestrum res, & facultates Ecclesiæ, quas ad defendendum, & tuendum vobis Dominus concessit, suæ dispositioni committatis. (h)

Carolus Calvus in Diplomate, quo Ecclesiæ Rhemenfi omnes facultates restitui jubet, quas obtentu necessitatis ærario intulerat,

B 3

ita

(a) V. Paris. can. 7. anno 615. (b) Concil. Pontig. can. 14. anno 876. (c) Cap. Caroli Calvi Tit. 53. c. 8. ann. 877. (d) Concil. Troslejan. can. 14. ann. 909. Vide Baron. ad hunc annum. (e) Hincmar. epist. ad Episcop. Rhem. Eccles. floruit circa ann. 860. (f) Hincm. epist. 21. (g) Id. epist. 45. (h) Hincm. epist. 12. ad Ludov. III.

ita loquitur: Si illa, quæ quacunque necessitate corrupta sunt, Regiâ nostrâ Auctoritate corrigimus, salutis nostræ consulimus, & Regium ministerium à Domino susceptum exercentus. Proinde noverit fidelium solertia, quia res, ex Episcopatu Rhemensi, quas magnâ necessitate, ac per omnia invitâ, dum à Pastore Sedes sancta illa vacaret, fidelibus nostris ad tempus commendavimus, electo, & ordinato Hincmaro cum integritate restituvimus. (a)

Gerbertus Archiepiscopus Rhemensis, cui postea in Pontificatum Romanum evecto Silvestri II. nomen fuit: Sit vestra pervigil cura, ut secundum divinas, & humanas leges res defuncti Episcopi tam mobiles, quam immobiles futuro referrentur Episcopo, ne si, quod absit, male cautum fuerit, cum Regalis censura, tum etiam gravior adhibeatur divina sententia. (b)

Alphonfus Comes Tolosanus: Ego Alphonfus derelinquo, & absolvo eorum populo Christiano illam pessimam consuetudinem, quam Antecessores mei in rebus Tolosani Episcopi, defuncto eodem Episcopo per violentiam exigebant, &c. nec ego, nec ullus ex heredibus meis habeat potestatem rapiendi, vel capiendi res Episcopi post mortem ejus. (c)

Ermengardis Vicecomes Narbonensis: Ego Ermengardis recognoscens injuriam, quam parentes mei, & ego in possidendis honoribus, & bonis diripiendis decedentium Archiepiscoporum Narbonensis Ecclesie, hucusque perperam fecimus, pro remedio anime meæ, & parentum derelinquo. (d)

Raymundus VI. Comes Tolosanus, cum à censuris, quas Albigensibus in patrocinium receptis meruerat, absolveretur, ita in conventu Episcoporum, Legatôque Summi Pontificis præsentem, loquitur: Ego Raymundus Dei gratiâ Dux Narbonæ, Comes Tolosæ, Marchio Provincia pro remedio anime meæ, omnibus Ecclesijs, & domibus Religiosis Provinciarum Viennensis, Arelatenensis, Narbonensis, Auxitana, Burdigalensis, & Bituricensis immunitatem secundum statuta Canonum defunctis earum Episcopis, vel Rectoribus, concedo: ipsas domos nullo modo spoliabo, nec administrationi earum, seu Custodiæ, occasione alicujus consuetudinis, &c. ullatenus immiscebo, &c. (e)

Ermengaudus Comes Urgellensis Provinciæ Tarracoenensis: Pro remedio anime meæ, dimitto atque evacuo horribilem illam, & malè consuetam

(a) Flodoar. l. 3. Hist. Rhem. c. 4. Qui etiam similem restitutionem, eandemque ob causam à Ludov. Pio factam recenset. (b) Gerbert. ep. 118. floruit an. 996. (c) Anno 1138. apud Catell. Hist. des Comtes de Toulouse. (d) Anno 1155. apud Marc. l. 8. Concord. cap. 18. (e) Anno. 1209. apud Marc. l. 8. c. 27.

ram rapinam, quam post decessum Episcopi Sedis Urgelli exercere consueverant Prædecessores mei, &c. (a)

Raymundus Comes Barcellonensis: *Votum, vovi Domino Deo, quod quandam nefariam consuetudinem, quæ quondam extiterat in Ecclesijs Cathedralibus nostri regiminis, abolerem, & extinguerem: erat enim quedam consuetudo, ut decedentibus Episcopis, &c. quod quia cognovi alienum esse à divinis legibus, & humanis &c.* (b)

Fridericus II. Imperator in suis Constitutionibus: *Pravum usum vocat, à suis Majoribus inductum.* (c)

Ex hæcenus productis testimonijs, quæ planè clarissima sunt, omnique exceptione majora, multa colligere licet, ad rem nostram apprimè facientia. *Primo* patet vacantium bonorum occupationem gravissimè à sacris Canonibus, Conciliisque, & præsertim Gallicanis, prohibitam fuisse: imò & Reges ipsos hunc ipsum abusum, & agnovisse, & execratos esse, atque ut corrigerent adlaborasse, cum videlicet sibi reddebantur, conscientiam, & pudore delicti cupiditatem vincuntibus: non potuit ergo hoc jus coævum esse coronæ Gallicæ, quod Canones, quod Episcopi, quod Reges Galliæ tanto tempore, spatio videlicet quingentorum annorum aut ignorârunt, aut execrati sunt: quamvis enim subinde se in lucem proferret, imò aulam penetraret, semper tamen pro abusu, & flagitio proclamatum est, nunquam pro jure; quis verò, nisi temerarius, abusus, & flagitia Gallicæ coronæ connata esse dixerit? *Secundo*. Et quamvis hæc vacantium Ecclesiarum rapina honestius processura, consuetudinem prætexeret; non idè tamen à Galliæ Episcopis, aut etiam Principibus excusata est; cum enim agnoscerent, non sacris Canonibus tantùm adversari, sed etiam divinis legibus; meritò negabant obtentu consuetudinis, aut beneficio temporis purgari posse; quanto enim diutius, tantò pejus peccabatur: nam ut bene S. Cyprianus advertit: (d) *Consuetudo, quæ apud quosdam obrepfit, impedire non debet, quo minus veritas prævaleat, & vincat: nam consuetudo sine veritate vetustas erroris est.* *Tertio*. Emicuit vigilantia, & vigilantia par libertas Cleri Gallicani; quippe ut

(a) Anno 1162. apud Balluz. Miscell. lib. 2. pag. 225. (b) 1150. apud Marc. lib. 8. cap. 18. (c) Vide Marcam loc. cit. cap. 23. & Baron. ad ann. 1097. n. 71. 77. 78. & ann. 996. (d) Epist. ad Pomp.

primùm hic abufus in publicum prodibat, mox cædebat, Canonicis, decretis, liberisque vocibus in illum armatis; nulla hic adulatio, nulla turpis conniventia, nec servile obsequium, quo Principum delicta plerùmque palpantur, remedijs omiffis; monebantur, rogabantur, terrebantur, ut etiam inviti & morbum agnoscerent, & medicinam admitterent; quâ libertate venerationi mixtâ effectum est, ut malè inceptis Principes abfisterent, amarèntque, qui pronos in præcipitium morabantur. Qua in re Injuriosi Episcopi Turonenfis exemplum memoratu digniffimum est. Edixerat Clotharius Rex omnibus fui Regni Episcopis, ut tertiam suarum facultatum partem Regio fisco inferrent; quàm iniquè id à Sacerdotibus peteretur, palàm omnibus erat; nemo tamen ausus obfistere, & quod turpius est, subscripsere; solus se Principi opponere Injuriosus, & libertate Episcopo dignâ, negare tam iniquis imperijs subscribere se posse: *Facultates Ecclesie pauperibus, non luxui, & aula deberi: si quæ Dei sunt, Princeps involaret, quid aliud à Deo expectet, quam ut festinatâ vindictâ Regnum amittat? Indignum Rege facinus esse, si pauperum spolys ararium, & palatium impleat. Principum esse dare, non adimere pauperibus. Num ergo Regem Gallia aliter sustentari non posse, quàm sanguine, & lacrymis, prædisque miserorum? Dixit, recessitque indignanti similis, vultuque, quem rei indignitas inflammaverat, succensio, nec Rege salutato: qui tamen libertate Episcopi, ac facti conscientia permotus, Edictum reflexit, sanctumque præfulem muneribus placavit, precèsque, ac veniam delicto petijt. (a) Tanti videlicet interest Episcopos loqui, nec ad Principum vitia, quæ silentio invalescunt, connivere: perierat Clotharius Episcopo tacente. Hoc ergo Ecclesie Gallicanæ olim solemne fuit, ut videlicet Regum delicta observarent, monerèntque, nec Ecclesiarum suarum libertates, ac privilegia turpi, indignoque obsequio submitterent; nec idèò Regibus suis haud minus fidi, aut minus chari; quippe qui illorum salutem, animasque gratiæ, ac favori aulico præhaberent, adulatione submotâ; hoc Gallicum fuit. Ubi simul advertere licet, quàm dispar antiquorum temporum, nostrorumque sit conditio. Olim enim cùm jura, & libertatem Ecclesie Magnates invaderent, obfistebant Sacerdotes, rogabant, minabantur, terrebant, ducto-*

que

(a) Greg. Turon. lib. 4. Hist. n. 2.

que velut vallo Ecclesias muniabant, nullo majoris potentia, aut periculorum metu: & idèd plerumque victores prælio redibant, Regibus bonæ causæ, ac veritati ultro cedentibus; quippe qui errore potius agebantur, quàm voluntate nocendi. Nunc verò libertati adulatio successit; & Ecclesijs in servitutem raptis, non tantùm quies, & silentium est, sed etiam laudes, & encomia sequuntur; nec quæritur quid leges, quid Canones jubeant, sed quid Aulæ placeat; hinc morbus remedij expers, nemine, quid ægro proficit, quærente, sed quid sapiat; imò condiuntur venena, ut etiam delectent, cùm perimunt: quem tu hîc accuses, medicum, an ægrotum?

IV. Cùm ergo ex allatis proximè testimonijs constet, in Gallijs usque in tertiam Regum progeniem, imò ne quidem sub hujus initia locum Regaliæ fuisse, proximum est, ut quando cœperit, dicamus. In quo communis ferè eorum, qui de hac re scripserunt, sententia est, post undecimum sæculum cœpisse, magno illo de Investituris certamine, quod tantò tempore Ecclesiam, Imperiùmque collisit, feliciter pacato. Id contigit Anno Christi 1122. in Concilio Lateranensi, operâ præsertim, prudentiâque Calixti II. Pont. Max. (a) Ab hoc tempore jus Regaliæ invaluit, usu præsertim, ac Episcoporum, summorumque Pontificum tolerantia, quæ pro tacito privilegio acceptabatur: nec deerant, qui crederent jus Regaliæ, ac vacantium bonorum occupationem necessariò consequi ex Concilij Lateranensis indulgentia, & Calixti Constitutione, sublata annuli, atque crucis cæremoniâ Investituræ concedentium, quod etiam Maimburgus asserit (b) probatque, semper in Reges, quàm Episcopos pronior: *Si enim, inquit, feuda, jura, patrimonium, aliâq; facultates Ecclesie in manus Principum haud recidum, sublato Pastore, quò ergo dari à Principibus possunt recens electus? dare enim non possunt, si non habent; cùm ergo Concilium Lateranense Investituræ feudorum Principibus concessit, etiam occupationem concessit, vacantium Ecclesie bonorum, hæc enim Investituræ necessariò consequitur.* (c)

Hæc alibi etiam Maimburgus repetit; quæ quàm malè connectantur,

C

(a) V. M. de Pamiers fol. 12. Maimburg. de la decadenz. fol. 409. de Marca de Concor. lib. 8. cap. 23. Regale Sacerdot fol. 79. (b) Maimburg. de la decadenz. fol. 409. (a) Maimburg. de la decadenz. fol. 214.